

Notat

Bilag 4 Lokaludvalgenes bemærkninger til igangsættelse af fem skybrudsprojekter

Udkast til projektbeskrivelser for de fem skybrudsprojekter har været sendt i høring hos Bispebjerg Lokaludvalg, Valby Lokaludvalg, Østerbro Lokaludvalg og Nørrebro Lokaludvalg.

De fem skybrudsprojekter er:

- *Bispebjerg Kirkegård*
- *Lundehus Skole*
- *Tuborgvej*
- *Trekronergade*
- *Ryesgade*

Nedenfor ses en sammenfatning af lokaludvalgenes bemærkninger og forvaltningens bemærkninger hertil. Lokaludvalgenes høringssvar ses sidst i dette notat

I takt med, at forvaltningen udarbejder projektforslag for hvert enkelt projekt, forelægges de for Teknik- og Miljøudvalget til godkendelse.

Bemærkninger fra Bispebjerg Lokaludvalg

Lokaludvalget er generelt positivt stemt over for de tre projekter, der planlægges anlagt i Bispebjerg: 1. *Bispebjerg Kirkegård (del 1)*, 2. *Lundehus Skole* og 3. *Tuborgvej*.

1. Bispebjerg Kirkegård (del 1)

Bassinerne bør indrettes, så de passer ind i terrænet og tager hensyn til gravpladser og store værdifulde træer.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen udarbejder i forbindelse med arbejdet med del 1 af skybrudsprojektet et skitseforslag for en samlet løsning på Bispebjerg Kirkegård. Den samlede løsning forventes udrullet etapevis over en længere årrække. Skitseforslaget skal blandt andet se på, hvordan forsinkelseskapaciteten kan opnås på den mest nænsomme

1. juni 2020

Sagsnummer
2020-0103974

Dokumentnummer
2020-0103974-5

måde for så vidt angår gravpladser, træer og eksisterende landskabelige forhold.

Del 1 af projektet, der igangsættes nu, anlægges på ankomstpladsen og i lysningen, hvor der ikke er nogen gravpladser. Der er enkelte træer, som vil blive erstattet eller flyttet som en del af projektet og dermed for takstmidler.

2. Lundehus Skole

Lokaludvalget foreslår, at skybrudsløsningen ikke omfatter kunstgræsbanen. Dette af hensyn til frygt for at forurene vandet med mikroplast og for at al kunstgræs samler sig i et hjørne efter skybrud.

Terrænregulering i forbindelse med skybrudsprojektet bør udformes, så det bidrager til områdets parklignende natur. Alternativt bør nogle områder omkring banerne udformes, så de kan fungere som naturlige tilskuerpladser til kampene. Lokaludvalget peger på muligheden for at prioritere et mindre byrumstilkøb til opholdsmuligheder og træer/beplantning.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen er meget opmærksom på både muligheder og udfordringer ved brug af kunstgræsbaner til forsinkelsesvolumen. Hvorvidt den eksisterende kunstgræsbane ved Lundehus Skole skal inddrages som forsinkelsesvolumen, vil først blive besluttet i det videre projektførløb. I den forbindelse vil forvaltningen inddrage erfaringer fra bl.a. Frederiksberg Kommune. Hvis det bliver aktuelt at inddrage kunstgræsbanen i skybrudsprojektet, vil forvaltningen være meget opmærksom på håndtering af evt. risiko for forurening og den daglige brug af banen.

Forvaltningen vil i forbindelse med Budget 2022 fremlægge forslag til byrumstilkøb til opholdsmuligheder og beplantning.

3. Tuborgvej

Lokaludvalget påpeger, at det kan være vanskeligt at anlægge den planlagte ledning under hospitalet på grund af de mange underjordiske gangtunneller under Bispebjerg Hospital. Lokaludvalget spørger endvidere til, om vandet fra Bispebjerg Bakke til skybrudssøen i Lersøen skal føres under vejen eller i en åben rende ned gennem parken. I sidstnævnte tilfælde kunne et trappeformet rodzoneanlæg med siv bidrage til vandrensning. Lokaludvalget henviser herom til et tidligere høringssvar. Endelig finder lokaludvalget, at der bør tænkes i adskillelse af vejvand og rent regnvand.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen og HOFOR vil gå i dialog med Bispebjerg Hospital for at finde den mest hensigtsmæssige placering af skybrudsledningen under hospitalet. Der kan evt. være behov for politisk stillingtagen til ekspropriation for at kunne anlægge HOFOR's skybrudsledning,

Løsningen for den videre vandhåndtering, herunder videreførelse af vandet fra Bispebjerg Bakke, vil blive udviklet og koordineret med skybrudsprojekterne BIR7.5 Bispebjerg Bakke og BIR7.1 Lersøparken, som allerede er igangsat. Arbejdet vil ske i tæt samarbejde med Bispebjerg Lokaludvalg.

Bemærkninger fra Valby Lokaludvalg

Høringssvaret er udarbejdet af Valby Lokaludvalgs By & Trafikgruppe med forbehold for lokaludvalgets godkendelse af svaret på møde 9. juni. Lokaludvalget bakker op om den foreslåede løsning for det planlagte projekt *Trekronergade*, idet færre vandskader vil komme kvarterets beboere til gode. Desuden lægger lokaludvalget vægt på, at projektet kan virke fartdæmpende.

Lokaludvalget opfordrer til, at der ses på trafikafviklingen og sikkerheden, specielt for cyklister og gående. Det er bl.a. vigtigt, at der er plads nok på indersiden af et vejbed, hvis cyklister skal indenom. En del beboere er desuden bekymrede over risikoen for færre parkeringspladser.

Lokaludvalget opfordrer til en dialog med beboerne i området, når den konkrete udformning af projektet fastlægges. Lokaludvalget medvirker gerne til dialogen.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen vil i projekteringen af projektet sikre, at rådgiver tilgodeser og optimerer bløde trafikanter.

Forvaltningen vil i tæt samarbejde med Valby Lokaludvalg involvere beboerne i området, når de tekniske muligheder i projektet er yderligere vurderet. Antallet og placering af parkeringspladser, som evt. er nødvendige at nedlægge, undersøges i de indledende faser af projektet. Forvaltningen forelægger indstilling herom til politisk stillingtagen, hvis der er behov for nedlæggelser.

Bemærkninger fra Nørrebro Lokaludvalg

Lokaludvalget roser de grønne elementer i vandhåndteringen for det planlagte projekt *Ryesgade*, som giver en kvalitet i hverdagen til byen.

Lokaludvalget har følgende forslag til forbedringer for projektet:

- Hverdagsregnen bør så vidt muligt ikke ledes i kloak og til rensning, men til De Indre Søer. Søerne mangler ofte vand og vil have fordel af bedre vandgennemstrømning. Det er ikke bæredygtigt at hælde regnvand i kloakkerne og til rensning, som så begge skal udvides i takt med klimatiske ændringer i vejrsystemerne.
- Det bør undersøges om der i rensning og udledning til De Indre Søer kan findes synergi med Sølund Plejehjem, som også skal lede regnvand til Søerne.

Hvis det ikke er muligt at hælde vandet i De Indre Søer på grund af miljøforhold, så bør vandet ledes til koblede vejtræer. Der er stor succes med dette på Frederiksberg, så det er overraskende, at København ikke arbejder med dette som løsning. Hvis træerne bruges som regnvandsopsamlere, kan forsyningen takstfinansiere træerne, i stedet for, at de skal findes i det kommunale budget.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen har allerede planlagt at optimere på den rekreative udnyttelse af hverdagsregn, herunder at vurdere potentialet for nedsivning, vanding af beplantning og medvirkning til opretholdelse af vandspejlsniveauet i Sortedams Sø og Peblinge Sø. Mulighederne herfor undersøges i projektet og sideløbende indsatser.

Koordinering med renoveringen af Sølund Plejehjem er allerede medtaget i et andet skybrudsprojekt (*NO26 Sølund*), som faciliteres af HOFOR, med deltagelse af forvaltningen.

I forvaltningen pågår en indsats med at kortlægge de myndigheds-mæssige og tekniske muligheder for at aflede hverdagsregn til De Indre Søer. Hjemmelen til at takstfinansiere træer er p.t. uklar. Forvaltningen undersøger p.t. de tekniske og juridiske muligheder for at anvende træer som en hydraulisk løsning i skybrudsprojekter. Undersøgelse af mulighederne for at aflede hverdagsregn og mulighederne for at anvende træer i den hydrauliske løsning koordineres med projektet på Ryesgade.

Bemærkninger fra Østerbro Lokaludvalg

Høringssvaret er udarbejdet af arbejdsgruppen for Byplan, Miljø & Teknik med forbehold for lokaludvalgets godkendelse af svaret på møde 17. juni 2020.

Østerbro Lokaludvalg har følgende bemærkninger til det planlagte projekt *Ryesgade*:

- Lokaludvalget anbefaler, at forvaltningen i stedet arbejder på en løsning med håndtering af vandet i parkstykket langs Tagensvej.
- Lokaludvalget ser gerne, at der arbejdes på en løsning med fritlagte åer på en rekreativ måde fremfor håndtering af vandet i store rørledninger under jorden.
- Lokaludvalget stiller spørgsmålstejn ved, om vandet ikke burde håndteres i gårdmiljøerne fremfor på gadens areal.

Forvaltningens bemærkninger

I forbindelse med udviklingen af forvaltningens masterplan for projektet, *Masterplan Nørrebro*, har forvaltningen netop planlagt at reducere indgrebet i Ryesgade til et absolut minimum ved at anvende parkarealerne (det allerede igangsatte skybrudsprojekt NO2 Fredens Park), samt de allerede igangsatte skybrudsprojekter på Blegdamsvej (NO4 Blegdamsvej Nord og NO13 Blegdamsvej Syd). Anvendelse af disse projekter er dog ikke tilstrækkeligt til at undgå etableringen af skybrudstiltag på Ryesgade. I de indledende faser af projektet undersøges mulighederne for at reducere indgrebet på Ryesgade yderligere.

Forvaltningen forstår bemærkningen fra Østerbro Lokaludvalg således, at der er tale om et generelt ønske og ikke et ønske til det konkrete projekt. Da der ikke er nogen rørlagte vandløb under Ryesgade, vil det ikke være muligt at arbejde med et løsningsgreb bestående af fritlagte vandløb. Dog vil forvaltningen arbejde på at udnytte hverdagsregn rekreativt i projektet ved at anvende grønne overfladeløsninger. Der indgår ingen underjordiske rørløsninger i projektet i Ryesgade, men der vil blive etableret underjordiske magasiner, som forvaltningen vil holde på et minimum.

Projektet *Ryesgade* har til formål at håndtere regnvand fra offentlige vejarealer, mens det regnvand, som grundejere har ansvaret for, håndteres inden for matrikelskel. Forvaltningen har på baggrund af høringssvaret fra Østerbro Lokaludvalg haft telefonisk dialog med

lokaludvalgets sekretariat og forstår på denne baggrund, at lokaludvalgets ønske er i overensstemmelse med snitfladen mellem det offentlige og private ansvar. Forvaltningen vil sideløbende med etablering af skybrudsprojekterne i offentlige vejarealer gennemføre en kommunikationsstrategi, som skal orientere private gårdhaveejere om mulighederne for etablering af regnvandsprojekter på privat grund.

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 1 / 1

Teknik og Miljøforvaltningen
Byens Fysik

Høring: ekstra skybrudspakke

Bispebjerg Lokaludvalg takker for muligheden for at kommentere på denne høring. Høringen har været drøftet i bymiljøudvalget og lokaludvalget.

Pakken rummer 3 projekter i vores bydel: Bispebjerg Kirkegård, Lundehusskolen og Tuborgvej/hospitalet.
Vi er generelt positivt stemt overfor disse projekter.

28.05.2020

Kirkegården:

Kirkegården ligger højt, og har god plads. Bassinerne bør naturligvis indrettes, så de passer ind i terrænet, og tager hensyn til gravpladser og store værdifulde træer.

Lundehusskolen:

I forbindelse med en større ombygning af skolen er der for nyligt udlagt kunstgræs på fodboldbanen. Lokaludvalget er usikker på, hvordan en kunstgræsbane kan anvendes som skybrudsmagasin. Man kunne befrygte forurening af vandet med mikroplast og ødelæggelse af banen, hvor al kunstgræs samler sig i et hjørne efter skybrud.

Det foreslås derfor, at skybrudsløsningerne ikke omfatter kunstgræsbanen.

Når der laves terrænregulering for at skabe rum til midlertidig opsamling af vandet, bør denne udformes, så den enten bidrager til områdets parklignende natur, eller at nogle områder omkring banerne udformes, så de kan fungere som naturlige tilskuerpladser til kampene.

Eventuelt kunne i den forbindelse fra kommunalt hold prioriteres mindre byrumstilkøb til opholdsmuligheder og træer/beplantning.

Tuborgvej:

Der planlægges en ledning under hospitalet frem til Bispebjerg Bakke, hvilket kunne være drilagtigt på grund af de mange underjordiske gangtunneller under hospitalet.

Derudover er det uklart, hvordan vandet føres videre fra Bispebjerg Bakke til skybrudssøen i Lersøen – skal det under vejen og i en åben rende ned gennem parken? I givet fald kunne et trappeformet rodzoneanlæg med sin bidrage til vandrensning på vandets vej gennem Lersøparken. Dette forslag er mere detaljeret beskrevet i et tidligere høringssvar herom fra os.

Lokaludvalget mener desuden, at der bør tænkes i adskillelse af vejvand og rent regnvand.

Med venlig hilsen

Alex Heick
Formand for
Bispebjerg Lokaludvalg

Valby Lokaludvalgs hørings svar vedr. skybrudsprojekt Trekronergade (KV66)

Valby Lokaludvalg modtog d. 12. maj høring af skybrudsprojekt KV66, Trekronergade.

Hørings svaret af udarbejdet af Valby Lokaludvalgs By&Trafik gruppe med forbehold for lokaludvalgets godkendelse af svaret på ordinært møde d. 9. juni.

Til udarbejdelse af hørings svaret er brugt kommentarer via mail og Facebook fra borgerne.

Valby Lokaludvalg bakker op om den foreslåede skybrudsløsning, da den vil komme kvarterets beboere til gode, med færre vandskader i tilfælde af skybrud. Valby Lokaludvalg lægger desuden vægt på, at projektet kan virke fartdæmpende på en gade, hvor trafikmængden er steget de senere år.

Beboerne og grundejerforeningen har peget på nogle problemstillinger omkring trafikafviklingen på Trekronergade. Der er mange blandede trafikanter, både mange cykler og biler. Dette sammen med et stort pres på parkeringen giver farlige situationer i trafikken. Valby Lokaludvalg opfordrer til, at der ses på trafikafviklingen og sikkerheden, specielt for cyklister og gående. F.eks. er det vigtigt, at der er plads nok på indersiden af et vejbed, hvis cyklisterne skal indenom. De eksisterende passager er så smalle, at en ladcykel nemt vælter. En del beboere er desuden bekymrede over risikoen for færre parkeringspladser.

Valby Lokaludvalg opfordrer til en dialog med beboerne i området, når den konkrete udformning af projektet fastlægges. Valby Lokaludvalg medvirker gerne til denne dialog.

Venlig hilsen
Michael Fjeldsøe

25. maj 2020

Sagsnummer
2020-0122032

Dokumentnummer
2020-0122032-1

Sekretariatet for Valby
Lokaludvalg
Valgårdsvej 8
2500 Valby

EAN-nummer
5798009800275

www.kk.dk

Formand for Valby Lokaludvalg

Høringsvar fra Nørrebro Lokaludvalg vedr. høring om igangsættelse af skybrudsprojekter

Lokaludvalget vil gerne rose de grønne elementer i vandhåndteringen, som giver en kvalitet i hverdagen til byen.

Lokaludvalget har følgende forslag til forbedringer:

- Hverdagsregnen bør så vidt muligt ikke ledes i kloak og til rensning, men til Søerne. Søerne mangler ofte vand og vil have fordel af bedre vandgennemstrømning. Det er ikke bæredygtigt at hælde regnvand i kloakkerne og til rensning, som så begge skal udvides i takt med klimatiske ændringer i vejsystemerne.
- Det bør undersøges om der i rensning og udledning til Søerne kan findes synergi med Sølund plejehjem, som også skal lede regnvand til Søerne.

Hvis det ikke er muligt at hælde vandet i Søerne pga. miljøforhold, så bør vandet ledes til koblede vejtræer. Der er stor succes med dette på Frederiksberg (se fx Frederiksberg Forsynings Årsplan, 2018), så det er overraskende at København ikke arbejder med dette som løsning. Hvis træerne bruges som regnvandsopsamlere, kan forsyningen takstfinansiere træerne, i stedet for de skal findes i budget.

Venlig hilsen

Mogens Petersen
Formand for Nørrebro Lokaludvalg

2. juni 2020

Sagsnummer
2020-0127760

Dokumentnummer
2020-0127760-1

Sekretariatet for Nørrebro
Lokaludvalg
Nørrebrogade 208
2200 København N

EAN-nummer
5798009800275

Teknik- og Miljøforvaltningen, att.: Vibeke Plesner
Gc0j@kk.dk

Hørings svar vedr. skybrudsprojekt i Ryesgade

(Vi gør opmærksom på, at det ikke har været muligt at behandle sagen på lokaludvalgets møde på grund af den korte tidsfrist. Lokaludvalget behandler sagen på deres møde den 17. juni, hvorefter vi vender tilbage.)

Østerbro Lokaludvalg har modtaget materiale om skybrudsprojekt i Ryesgade og har følgende kommentarer:

- Lokaludvalget anbefaler, at forvaltningen i stedet arbejder på en løsning med håndtering af vandet i parkstykket langs Tagensvej.
- Lokaludvalget ser gerne, at der arbejdes på en løsning med fritlagte åer på en rekreativ måde fremfor håndtering af vandet i store rørledninger under jorden.
- Lokaludvalget stiller spørgsmål ved, om vandet ikke burde håndteres i gårdmiljøerne fremfor på gadens areal.

Venlig hilsen
Allan Marouf
Formand for Østerbro Lokaludvalg

4. juni 2020

Sagsnummer
2020-0127482

Dokumentnummer
2020-0127482-2

Sekretariatet for Østerbro
Lokaludvalg
Svendborggade 5, 4. sal
2100 København Ø

EAN-nummer
5798009800275